

ДЕЛІЯ О. В., кандидат історичних наук, доцент

Полтавський фаховий кооперативний коледж

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ ВИРОБЛЕННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Економічна складова є однією з найважливіших у середовищі державної політики, що чинить на неї визначальний вплив – як середовищна система економіка підтримує процесні якості країни, представляє процесну роль макросистеми, реалізує процеси виробництва та споживання, забезпечує економічну єдність території країни та соціального середовища. У більшості випадків реалізація економічних функцій держави здійснюється не безпосередньо, а у зв'язку з реалізацією інших її функцій – економічні функції виконують своєрідну допоміжну, обслуговуючу роль, порівняно, а інколи і сумісно, з іншими функціями сучасної держави.

Ключовою складовою економічного середовища виступає економічна система. Економічна система будучи відображенням культурного шару, особливостей та потенціалу конкретної держави, орієнтована, передусім, на відтворення цього типу, тобто, постає жорсткою замкнутою системою: з **одного боку**, особливі властивості та потенціал економічного середовища та економічної системи мають вплив і підлягають обов'язковому врахуванню в процесі вироблення державної політики, з **іншого** – у процесі розвитку держави та вироблення державної політики, регламентуючої діяльності державі необхідно постійно вирішувати питання «як зберегти рівновагу між державою, що розглядається як загальне благо, і вільним ринком, як допускати в ім'я цього блага деяку дозу патерналізму держави, не дозволяючи їй повністю керувати нашим

життям (бо гірше мінімальної держави може бути тільки держава повсюдна)» [1].

Важливим елементом державної політики, який може бути підмогою в процесі її вироблення і враховує особливості економічного середовища, особливості функціонування економічної системи держави є економічна політика, яка формується виходячи із цілей та завдань, визначених у державній політиці, і представляє діяльність органів державної влади та державного управління, спрямовану на досягнення певних цілей в економіці і відображає економічну і господарську структуру країни. Подібний комплекс заходів часто відбиває сутність політичного устрою країни (табл. 1).

Таблиця 1

Піраміда цілей економічної політики

Цілі, що обумовлюють спрямованість державної політики	Суспільний добробут				
	Суспільно-політичні цілі				
	Свобода		Правопорядок		Безпека
Цілі, що обумовлюють спрямованість економічної політики держави	Цілі економічної політики держави				
	Стабільність			Економічне зростання	
	Стабільність національної економіки		Зовнішньоекономічна стабільність		Структура мети
	Рівень інфляції	Рівень безробіття	Баланс зовнішньоторгових операцій		Галузева структура
					Регіональна структура
			Інфраструктура	Структура зовнішньої торгівлі	Структура розподілу
Інші цілі економічної політики держави					

* Побудовано автором на підставі [2].

Економічна політика є органічною єдністю економічної стратегії та економічної тактики. Мета і завдання економічної політики держави багато в чому обумовлені державною політикою. Значне місце у формуванні економічної політики відводиться суб'єктам виконання та впливу: громадським та політичним об'єднанням, засобам масової інформації, помітним політичним діячам.

Очевидно, що ролі суб'єктів економічної політики тісно переплетені та взаємопов'язані. Складна система суб'єктів економічної політики визначає три важливі положення її формування:

- економічна політика завжди відчуває на собі визначальний вплив господарської ситуації, що постійно змінюється, і рівня економічного мислення;

- ефект економічної політики вищий у тому випадку, коли вона пов'язана з реаліями цієї країни: враховано політичний розклад сил, виробничо-технічний потенціал, стан соціальної структури, інституційний порядок загальнодержавного та місцевого управління тощо;

- економічна політика є вирішальним засобом підтримки політичного курсу країни.

Економічна політика пов'язана з внутрішньою та зовнішньою політикою держави і навіть з її ідеологією. Економічна політика втілює у собі політичні погляди уряду. Але уряд, приймаючи економічні рішення та формуючи бюджет, змушений враховувати реакцію різних верств населення.

Іноді протести населення можуть впливати на проведення економічної політики держави. Після цих процесів, вона може переглядатися. Економічна політика формується через закони, укази президента та інші нормативні акти. Цілями проведення економічної політики є: стабільне зростання економіки країни, стабілізація цін, регулювання конкуренції. Управління економікою – це одне з найважливіших завдань держави [3].

Для того, щоб контролювати економічну діяльність від працівників до підприємств, необхідно вивчити інформацію про економічну діяльність у масштабах країни, зробити висновки про економічні перспективи та прийняти необхідні рішення, закони.

Зважаючи на вищевикладене необхідно підкреслити безперечну важливість економічного середовища в процесі вироблення державної політики – в економіці закладається важливий потенціал стабільності, безпеки та розвитку держави, засади для гармонізації інтересів усього суспільства. Державній економічній політиці інколи відводиться обмежена сфера діяльності, пов'язана із фінансовим забезпеченням роботи державних органів та створенням загальних умов функціонування ринку – зовнішня оборона, суд, утримання інфраструктури, тим часом реальний вплив економічного середовища на процеси вироблення державної політики лише посилюється. При цьому держава завжди відіграє певну роль в економіці, виступаючи представником суспільства у цілому, встановлює правила роботи та ринкової взаємодії економічних агентів у межах певного господарського порядку, забезпечує організацію та збалансоване функціонування всіх елементів соціально-економічної системи, здійснює контроль за їх дотриманням. Водночас держава і бізнес повинні зберігати самостійні інтереси, підтримувати коопераційні відносини, не скочуючись ні в тотальну конфронтацію, ні в тотальне підпорядкування. Те саме можна сказати і про взаємодію держави і соціуму, а також економіки із соціумом та бізнесом. По суті, мистецтво управління країною і полягає у пошуку та утриманні в кожній новій ситуації тонкої «коопераційної» грані між злиттям та конфронтацією елементів пар систем макрорівня: держави та соціуму, соціуму та економіки, економіки та держави [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Szahaj A. The Philosophy of extreme egoism. *Rzeczpospolita. PLUS MINUS*. 2017. 18–19.11.
2. Предпосылки развития экономических систем: монография / под ред. И. Т. Корогодина. Воронеж, 2008. 190 с.
3. Лошихін О. М. Економічна функція сучасної держави. Теоретико-правові аспекти. Київ : Юридична думка, 2008. 368 с.
4. Клейнер Г. Б. Государство и экономика: взаимодействие в свете системной экономической теории. *Экономика. Налоги. Право*. 2014. № 4. С. 9–24.